

Palkivaara Santeri

Soundimaailma kirjoittaa biisiin: "2morrow Visions" -konseptialbumin demojen tekoprosessi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

16.11.2017

<p>Tekijä(t) Otsikko</p> <p>Sivumäärä Aika</p>	<p>S a n t e r i Palkivaara</p> <p>Soundimaailma kirjoittaa biisin: '2morrow Visions' konseptialbumin demojen tekoprosessi.</p> <p>27 sivua + 2 liitettä 16. Marraskuuta 2017</p>
<p>Tutkinto</p>	<p>Musiikkipedagogi (AMK) tai Muusikko (AMK)</p>
<p>Koulutusohjelma</p>	<p>Musiikin tutkinto</p>
<p>Suuntautumisvaihtoehto</p>	<p>Musiikintekijä</p>
<p>Ohjaaja(t)</p>	<p>Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Julius Mauranen</p>

Opinäytetyöni aihe oli valmistaa demot scifi-henkiselle albumille '2morrow Visions', joka spekuloi ihmiskunnan elämää 2100-luvulla. Halusin tuoda tätä näkökulmaa esille niin tekstien kuin soundimaailman muodossa.

Tutkimuskysymyksiä:

Ovatko älypuhelimet todella uhka yksityisyydelle? Voiko teknologian hyödyntäminen oikeasti kääntyä jossain vaiheessa meitä itseämme vastaan? Kuinka monet ja mitkä ihmisen perustarpeet voidaan ulkoistaa koneen tyydytettäviksi? Miten saada futuristisesta aihepiiristä samaistuttava myös nykyajan näkökulmasta? Voiko ihmisellä olla tyydyttävä (rakkaus)suhde tekoälyn kanssa? Miten vahvistaa tematiikkaa soundimaailman avulla? Minkälainen on tulevaisuuden laulusoundi?

Opinäytetyöni sai minut kokeilemaan uusia suuntia musiikintuotannossa ja lyriikoiden kirjoittamisessa. Se laajensi musiikillista sanastoani uusiin suuntiin, joita voin hyödyntää tästä eteenpäin aina kun halua luoda samankaltaista musiikkia. Äänimaisemien ja lyriikoiden välinen suhde kasvoi intensiivisemmäksi, kun usein työskentelin lyriikoiden ja tuotannon kanssa rinta rinnan. Minusta tuli kokeneempi yhdistämään globaaleja teemoja henkilökohtaisten aiheiden kanssa, jolloin tuloksena oli kappaleita, joihin isompi määrä ihmisiä voi samaistua.

Avainsanat	konseptialbumi, scifi, pop-musiikki, elektroninen musiikki,
Author(s) Title	Santeri Palkivaara Soundscape writes the song: the making of '2morrow Visions' demos.
Number of Pages Date	27 pages + 2 appendices 16th November 2017
Degree	Bachelor of Music Education, Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Songwriting
Instructor(s)	Jukka Väisänen M.Mus, Julius Mauranen, MA

The topic of my thesis is to document the process of making demos for a science fiction concept album entitled '2morrow Visions". The album speculates what life could be like in the 2100s. I wanted to take this standpoint in terms of both lyrics and the soundscapes.

research questions:

Are smart phones really a menace to our privacy? Can using technology really turn against us at a point? How many and which basic human needs could be satisfied by machines? How to make a futuristic perspective relatable equally for the contemporary audience? Can a human have a satisfying (love) affair with an artificial intelligence? How to strengthen the general theme of the album through soundscapes? What is the vocal sound of the future like?

My thesis made me try out new directions in music production and lyric writing. It expanded my musical vocabulary into new dimensions, which now can be revisited anytime, when aiming at creating similar type of music in the future. The relationship between the soundscapes and lyrics of my music grew more intense, as in most cases, the lyric writing took place side by side with the production. I also became more experienced in linking up global themes with personal topics, which resulted in songs that are more relatable to a larger number of people.

Keywords	concept album, science fiction, pop music, electronic music
----------	---

Sisällys

1. Johdanto	8
2. Taustatekijät, motiivit, tarkoitus sekä työtapa	8
2.1 Scifi-innostuksen taustaa	8
2.2 Opinnäytetyön tarkoitus	9
2.3 Työn rajaus	10
2.4 Työtapa	11
2.5 Kappaleiden työstäminen ja valintametodi	11
3. Konseptialbumin historiaa sekä konseptuaalisuus ”2morrow Visions”-albumilla	12
3.1 Konseptialbumin historiaa	12
3.1 Konseptuaalisuus ”2morrow Visions”-albumilla.	13
4. Kappaleiden maailma	13
4.1 Mielensisäisistä kuvista ääneksi ja sanoiksi	13
4.2 Lyriikoiden tematiikka	15
4.3 Tematiikan vahvistaminen soundimaailman avulla.	17
4.4 Tulevaisuuden laulusoundi	17
4.5 Fiktiivisyys	18
5. Teknologia ja rakennusaineet	18
5.1 Rakenteelliset ratkaisut	19
5.2 Harmonia	19
5.3 Melodiat	20
5.4 Orgaaninen vs. Elektroninen groove	20
5.5 Laitteisto	21

5.6 Samplet	22
6. Teknologia ja Internet	23
6.1 "Online"-sanoittaminen	23
6.2 Sosiaalinen media	24
7. Visioita demojen jälkeen	24
7.1 Livebändin työ alkaa	24
7.2 Audiovisuaalisuus	25
7.3 Julkaisuformaatti	25
8. Pohdinta ja lopputulos	25
Liitteet	
Liite 1. "2morrow Visions"-albumin demoversiot	
Liite 2. "2morrow Visions"-albumin lyriikat.	

1. Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee “2morrow Visions”-albumin demojen tekemistä, sanoituksellisen inspiraation saamista soundimaailmasta, sekä metodeja albumin sisällön luomisen taustalla. Havainnollistan prosessia liitteillä albumin demoista ja lyriikoista sekä kuvilla.

2. Taustatekijät, motiivit, tarkoitus sekä työtap

Kappale käsittelee albumin tekemiseen johtaneet taustatekijät ja motiivit sekä opinnäytetyön tarkoituksen sekä työtavan.

2.1 Scifi-innostuksen taustaa

Stanley Kubrickin elokuva 'Avaruusseikkailu 2001' saattoi olla alku scifi-innostukselleni. Tärkeänä tekijänä innostuksessa oli myös elokuvan hämmästyttävä ääniraita, Straussista György Ligetiin, säveltäjiin, joihin tulisin myöhemmin törmäämään musiikkitiedon kursseilla opiskellessani Puolalanmäen musiikkilukiossa Turussa 2006-2009. Samoihin aikoihin tutustuin myös Genesisin 70-luvun tuotantoon sekä Radiohead-yhtyeen levyyn "OK Computer"(1997). Vaikka yhtyeet olivat eri vuosikymmeniltä ja edustivat eri tyylejä, molemmilla oli suuri vaikutus minuun sekä musiikillisesti että sanoituksellisesti. Genesis käsitteli tulevaisuusteemoja teatraalisen humoristisesti levyllään 'Foxtrot' (1972). Radiohead sen sijaan käsitteli aiheitta modernimmasta näkökulmasta, tapaa, jolla teknologia voi yhdistämisen sijaan syrjäyttää yksilöitä ja luoda erillisyyden (eng. alienation) tunteen. Nähtyäni 'Black Mirror' -Netflix-sarjan sekä elokuvan "Her" syksyllä 2016, inspiroiduin jälleen tulevaisuuden spekuloinnista ja kirjoitin muutamia biisejä. Teemat tuntuivat nykyisessä älypuhelimien ja jatkuvan yhteyden-

pidon ajassa vielä uskottavammilta kuin 10 vuotta aikaisemmin lukiossa ollessani. Minua alkoi kiehtoa suhteemme internetiin, tietokoneisiin sekä tekoälyyn. Se on kuin digitaalinen versio ihmisten välisestä rakkaudesta. Näistä taustatekijöistä syntyi kiinnostus luoda konseptialbumi tulevaisuudesta.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus

Kesällä 2015 aloin harjoittelemaan Ableton Live -ohjelman käyttöä, joka mahdollisti markkinoille tullessaan digitaalisampleri työtavan perinteisen horisontaalisen sovittamisen rinnalle. Se vaikutti ohjelmalta, joka voisi nostaa musiikin tekemiseni tuotannollisesti seuraavalle tasolle. Päätin haastaa itseni tekemään projektin, jonka kautta voisin löytää jälleen hauskuuden ja leikkisyyden musiikin tekemiseen. Halusin tehdä albumin, joka sanoituksellisesti ja tuotannollisesti yhdistelisi kaikkia niitä elementtejä, joista olin menneisyydessä innostunut, mutta spekuloi lyirikoidensa puolesta myös tulevaisuutta.

Päätin toteuttaa albumin pitkäaikaisen sooloprojektini Alec Dangerin nimen alla, sillä jotkin projektin viimeaikaisista kappaleista olivat jo enteilleet musiikin olevan menossa tähän suuntaan. Vaikka "Danger" on juonnettu oikeasta sukunimestäni, minulle se tarkoittaa, että edustan popmusiikin vaarallista, kokeellista laitaa, joka uskaltaa ottaa riskejä niin sanoituksellisesti kuin tuotannollisesti. Päätaivoite ei siis ole kaupallisuudessa, mutta toivon silti, että lopputuloksessa olisi tarpeeksi pop-sensibiliteettiä. Aloin hakea vaikutteita musiikista, jonka tekemisestä minulla oli vähemmän kokemusta: Elektronisesta musiikista (erityisesti detroit tekno ja chicago house), sekä hiphopista ja R 'n' B:stä, sekoittaen niitä aiempiin vaikutteisiin, jotka tulivat synapopista sekä progressiivisesta ja psykedeelisestä rockista. Näin siis mahdollisuuden yhdistää monia eri kiinnostuksen kohteitani (lyriikka, laulukirjoitus, tuotanto, moninaiset genret, scifi,yhteiskuntakritiikki, futurologia) tavalla, jolla voisin vallata uusia musiikillisia osalueita ja tehdä jotain, josta voisin itse innostua. Ideana oli luoda pelottomasti ennakkoluulotonta ja genretöntä musiikkia, jonka ei aina tarvitse perustua pelkästään koukkuihin ja hittikertosäkeeseen. Halusin rakentaa siltoja sinne, missä

niitä ei ollut ja nähdä ovia siellä, missä muut näkivät vain seiniä. Tämä ei tarkoita, että kuvittelisin tekeväni mitään vallankumouksellisen uutta, mutta uskon siihen, että kun vaikutteet ovat tarpeeksi laajalta sektorilta, myös lopputulos kiinnostavampi.

Lyriikoiden puolesta suurin haaste oli futurististen teemojen nivominen yhteen oman elämäni tapahtumien kanssa, sekä niiden tekeminen relevanteiksi myös tämän päivän globaalista näkökulmasta. Usein ratkaisu löytyi kirjoittamalla omista elämäntapahtumista metaforisesti tai varioimalla joitakin globaaleja ilmiöitä tai tapahtumia fiktiivisesti. Pyrin löytämään samankaltaisuuksia suhteestamme rakkauteen ja suhteestamme teknologiaan. Molempia pidetään oleellisina peruspilareina mielekkäässä elämässä, mutta toisaalta niitä myös joskus hyljeksitään. Eräs ystäväni sanoi joskus, että kun sinulla ei ole tyttöystävää, mietit kuumeisesti miten saisit sellaisen, ja kun sinulla on sellainen, mietit miten siitä pääsisi eroon. Samalla tavalla voi ajatella myös teknologiasta ja sen tuomasta informaatiotulvasta.

2.3 Työn rajaus

Opinnäytetyöalbumini on tarkoitettu moderneille musiikinkuuntelijoille, jotka ovat tottuneet genrejen ja soundien vaihteluun albumin sisällä. Eli toisin sanoen tavallisille ihmisille, joilla on uteliaat ja rohkeat korvat. En käsittele soundimaailmaa tai musiikin teoreettisia rakenteita muuten, kuin miten ne linkittyvät yhteen sanoitusten kanssa. Uskon että moninaisuudessaan opinnäytetyöni kirjallinen osio voi olla relevantti, kiinnostava ja inspiroiva lähes kaikille musiikin parissa työskenteleville, journalisteista levykauppiaisiin, muusikoista biisintekijöihin, sillä scifi, pop, progressiivinen rock ja elektroninen musiikki paikkaavat harvoin kättä tällä tavalla.

2.4 Työtapa

Orientoiduin opinnäytetyön tekemiseen katsomalla scifi-elokuvia, lukemalla kirjallisuutta sekä keskustelemalla aihepiiristä kavereideni kanssa. Myös sanoitusopettajaltani Tracy Lippiltä saamani palautteet olivat merkittävässä osassa tekoprosessin alkuvaiheessa. Tracyn antama ohjaus englanninkielisessä lyyrikassa sekä scifi-suositukset olivat suuri apu levyä työstäessäni. Biisintekoni on tekstilähtöistä, mutta inspiroidun usein soundeista ja koen niiden vaikuttavan viimeiseen asti myös sanoitukselliseen lopputulokseen. Työtapani oli myös emansipatorinen, sillä pyrin tietoisesti tekemään asioita eri tavalla kuin aiemmin. Tätä työtapaa edusti esimerkiksi Ableton Liven ja Reasonin samanaikainen käyttö (Sherbourne, 2009). Minua kiehtoo orgaanisen ja elektronisen äänen yhteen sulauttaminen. Tämä kuuluu levyllä omien sämpeljen käyttönä. Tein esimerkiksi moniäänisen kuorosamplen omasta äänestäni, jota soitin midin kautta kappaleessa "Go Back". Myös rumpusoundit, joita käytin demojen tekemiseen, olivat puoliksi elektronisia ja puoliksi koulun rummuista nauhoitettuja sampleja.

Pyrin yhdistämään elektronisia ja akustisia elementtejä tavalla, joka korostaa ihmisen ja teknologian ristiriitaista suhdetta. Ideana on myöhemmin käyttää livebändiäni ja vierailevia muusikoita mukana prosessissa, ja luoda bändisoiton ja elektronisen musiikin hybridi, kuin päivitetty versio Kingston Wallin Tri-logy -levystä (1994). Kyseinen levy on mielestäni onnistunut esimerkki tästä haastavasta, mutta mielenkiintoisesta lähestymistavasta.

2.5 Kappaleiden työstäminen ja valintametodi:

Tein albumia varten 30 demoa joulun 2016 ja syksyn 2017 välisenä aikana. Tyyli- ja laajuisesti kappaleiden kirjo oli laaja, popista ja progesta afrikkalaisesta musiikkiin ja sieltä edelleen houseen ja teknoon. Uskon, että kaikista näistä kokeilusta jää jälkiä vielä lopulliseen tuotteeseen, kun albumin julkaisun aika koittaa. Kaikki kappaleet eivät luonnollisestikaan löydä tietään lopulliselle albumille. Osa kappaleista oli instrumentaalisia, koska halusin harjoitella myös uusia tuotannollisia ratkaisuja. Sanoituksen teemat ja sovituksen onnistuminen olivat valintakriteerit, joiden perusteella valitsin kappaleet jatkotyöstöön. Tämä on ollut minulle tuttu kappaleiden valintametodi jo monen vuoden ajan. Jos sanoitus ei toimi, on

biisiä vaikea saada toimimaan muutenkaan, ja siirryn eteenpäin. Seuraavaksi tärkein elementti oli ehdottomasti soundimaailman ja sovituksen kyky tukea sanoitusta. Kaikissa kappaleissa on jotain henkilökohtaista, joten tieteisfiktio näytetään levyllä lasereiden ja monstereiden sijaan, lähinnä psykologisella tavalla. Jos pop-musiikkia kirjoittaa täysin fiktiivisesti, voi kuulijan samaistuminen jäädä puolitiehen. Toisaalta olen aina valmis väittelyyn näistä asioista. Yritin siis itse löytää scifi-teemoihin meidän aikamme vinkkelistä samaistuttavan näkökulman, ikään kuin liioittelemalla ympäröivää todellisuutta. Pysin kirjoittaessani pitämään aina mielessä kolme eri tasoa: henkilökohtainen, metaforinen ja globaali. Henkilökohtainen elämäni oli taitekohdassa levyn kirjoittamisen aikaan, sillä olin juuri saman vuoden sisällä tullut isäksi ja eronnut puolisoistani. Nämä teemat heijastuivat jonkin verran myös teksteihin. Ylipäätään isänä herkistyy yhteiskunnan epäkohdille ja pahalle maailmassa, mikä on varmasti luonut musiikintekoon uudenlaista särmää.

3. Konseptialbumin historiaa sekä konseptuaalisuus ”2morrow Visions”-albumilla

Tämä luku havainnollistaa konseptialbumin käsitteen historiaa sekä toteutusta ”2morrow Visions”-albumilla.

3.1 Konseptialbumin historia

Konseptialbumin käsite tuli tunnetuksi eniten 70-luvun kulta-ajan progressiivisten rock-yhtyeiden kautta (Shilton, 2016). Tosin The Beatlesin levyä ”Sergeant Pepper’s Lonely Hearts Club Band” tai Beach Boysin ”Pet Soundsia” pidettiin jo osittain konseptialbumina (Schonfeld, 2017). Käsitteellä haluttiin kuvata albumia, jonka kappaleet ovat temaattisesti yhteydessä toisiinsa. Joskus koko albumi voi olla myös yhtenäinen tarina. Usein sama melodia, teema tai hahmo esiintyi useissa kappaleissa, luoden jatkumoa. Konseptialbumia edeltävä muoto oli ”song cycle” eli laulusarja, jonka laulut ovat tarkoitettu esitettäväksi yhtenäisenä kokonaisuutena. Konseptialbumin ero tähän on, että konseptialbumin kappaleita esitetään myös kokonaisuuden ulkopuolella.

3.1 Konseptuaalisuus "2morrow Visions"-albumilla

'2morrow Visions' albumilla ei ole kronologista kerronnallista tarinaa, vaan kuuli- ja saa monia pieniä, yksittäisiä välähdyksiä erilaisista tulevaisuuksista. Albumin nimi viittaa kahteen erilaiseen tulevaisuuteen. Nimi on yhtä lailla viittaus The Beatlesin "Tomorrow Never Knows"-kappaleeseen, sekä Boards of Canadian "Tomorrow's Harvest"-levyyn, jotka molemmat toimivat levynteossa isoina vaikutteina.

Numero "2" albumin nimessä viittaa myös ihmismielen kahteen puoleen: negatiiviseen ja positiiviseen, joiden vastakkaisten impulssien välillä ihmisen mieli tasapainottelee päivittäin. Tämä kahtiajako rinnastuu myös albumin musiikkiin, jossa on käynnissä orgaanisten (sähköiset ja akustiset soittimet, livebändi) sekä elektronisten elementtien tuotannollinen valtataistelu. Tämän albumin tavoitteena on näiden elementtien horjutmaton tasapaino.

4. Kappaleiden maailma

Tässä luvussa käsitellään orientoitumista albumin tunnelmaan sekä kappaleiden sanoituksellista sisältöä.

4.1 Mielensisäisistä kuvista ääneksi ja sanoiksi

Lyriikoiden kirjoittaminen on minulle visuaalinen prosessi. Tv-sarjat, elokuvat ja kirjat ovat merkittävä apu mielikuvitukseni laukaisemisessa oikeille taajuuksille. Voin kirjoittaa lauseita tai sanoja muistiin kesken sarjojen katsomisen, tai saada jonkun laajemman idean teemasta. Työstämisen myöhemmässä vaiheessa mieli jatkaa visualisointia usein odottamattomiin suuntiin. Yleensä lyriikat tulevat helpoiten, kun teen tuotantoa ja soundeja samaan aikaan ja kirjoitan samanaikaisesti sen vieressä tekstitiedostoon. Näin voin seurata tekstin edistymistä kohti valmista pop-teosta, ja jos teksti ei kehity, kappale ei välttämättä ole toimiva laulettavaksi.

On mielenkiintoista, miten omasta mielestäni sanoitukseni ovat enemmänkin tilanteiden, tunnetilojen ja henkilöiden kuvailua, eräänlaisia listoja asioista, mutta silti kuulijat usein kehuvat kappaleiden ”tarinaa”. Kun musiikissa on vähemmän sanoja ja selkeitä lauseita jää enemmän tilaa kuulijan omalle tulkinnalle.

Yksi tapa, jolla myös työstän uusia lyriikoita, on kuunnella olemassa olevia lyriikoita ”sivukorvalla” ennen nukkumaanmenoa, jolloin lopputuloksena on usein samalta kuulostavia lauseita erikoisilla merkityksillä. Esimerkiksi David Byrnen hyödyntämä ”tajunnanvirtatekniikka” (Spencer, 2001) on ollut minulle viime vuosina tärkeä sanoituksellinen vaikutte. Byrne kertoo tekniikastaan tarkemmin kirjassa ”How Music Works” (Byrne, 2012).

Joskus ideoita voi tulla myös kuuntelemalla toisten musiikkia, ja kuulemalla niissä esiintyviä sanoja ja lauseita väärin.

Kuinka paljon lopputulokseen sitten vaikuttaa soundimaailma? Yleensä lyriikkakynä alkaa sauhuta, kun löydän jonkin inspiroivan soundin syntikasta tai mielenkiintoisen biitin. Nämä valinnat vievät lyriikoiden kirjoitusta usein tiettyyn suuntaan. Prosessiin liittyy usein myös jokin henkilökohtainen ja/tai globaali tapahtuma, joka on jäänyt pyörimään mieleen pidemmäksi aikaa.

Tälle albumille päätyi enemmän synkkämielisiä kuin iloisia kappaleita, ja siten myös soundeista tuli usein urbaaneja, tummia ja kolkkoja. Kun en jaksa etsiä sopivaa soundia kappaleen alullepanijaksi, pitäydyn mielummin akustisessa demossa ja keskityn toimivan biisirakenteen kokoamiseen ja lyriikkaan, kunnes sopiva soundi löytyy.

Oma musiikkini on enimmäkseen pop-rakenteista, eli käytän musiikissani kertosaakeita ja säkeistöjä. Pyrin silti tahallisesti murtamaan näitä rakenteita tekemällä taukoja instrumentaatioissa niin, etteivät tahdit ja osat olisi ikinä täysin identtisiä. Kertosäkeet eivät myöskään aina ”räjähdä” kuten listapopissa. Joskus otan poikkeuksellisen paljon aikaa kertoa asioita säkeistöissä, jolloin ensimmäinen

kertosäe tulee nykypopmusiikille päinvastaisella tavalla vasta noin kahden minuutin paikkeilla.

4.2 Lyriikoiden tematiikka

Sanoitukseni ovat pyörineet psykologisten ilmiöiden, traumojen, paradoksien ja illuusioiden välimaastossa jo pidemmän aikaa. Jouduin silti välillä tietoisesti pitämään scifi-tematiikkaa mielessä, etten lähtisi kirjoittamaan pelkästään omasta elämästäni. Joskus jouduin terapiamielessä tekemään ”pöytälaatikkoon” täysin erilaisia, suoraviivaisia ja henkilökohtaisia kappaleita, jotta saisin mielen välillä puhtaaksi scifiähepiiristä. Ajan kanssa löysin kuitenkin tapoja, joilla liittää myös henkilökohtaisia kokemuksia osaksi globaalimpaa kommentointia.

Albumin lyriikoiden idea on siis spekuloida tulevaisuutta. Jossain vaiheessa minulla oli ajatus yhtenäisestä tarinasta ja useista hahmoista, mutta päädyin sen sijaan käsittelemään hieman erilaisia tulevaisuuden visioita eri kappaleissa. Yksi kantavista teemoista oli ihmisen suhde tekoälyyn. Kuvittelen tulevaisuuden tekoälyn tietoliikenteen kannalta kevyenä, mutta suunnattoman laajana datapankkina, jota ihmiset voivat hallinnoida ja hyödyntää suoraan mielen sisällä. Ensimmäisiä kappaleita, joita kirjoitin levyille, oli ”Go Back”, joka kertoo informaatioteknologian hallitseman yhteiskunnan nurjasta puolesta. Ihmiset ovat päänsisäisesti yhteydessä tähän tietopankkiin, jolloin heidän väärinajattelustaan tai huonosta käytöksestä voidaan rangaista äärimmäisellä tavalla, kuten tallentamalla heidän painajaisiaan, joilla heitä voidaan myöhemmin kiduttaa mielensisäisesti. Vaikutteita tähän sain Aldous Huxleyn ”Brave New World” -teoksesta sekä George Orwellin ”1984” kirjasta. Kappaleen päähenkilö toivoo voivansa palata aikaan, jolloin valvontayhteiskuntaa ei ollut olemassa. Tässä dystooppisessa yhteiskunnassa ihmisiä arvostellaan heidän sosiaaliluokkansa perusteella, samaan tapaan kuin palveluita ja yrityksiä arvostellaan tähdin facebookissa. Tällöin huono maine tai väärinkäytös saattaa johtaa putoamiseen jälleen yhtä sosiaaliluokkaa alemmas.

"Psychokinesis" kappale leikittelee idealla jossa päähenkilöllä ei ole fyysistä kehoa lainkaan ja 'olemassaolo' tapahtuu täysin virtuaalitodellisuudessa. Hän voi virtuaalimaailmassa toteuttaa kaikki ne haaveet ja fantasiat, joihin ei olisi ihmisenä pystynyt. Kappaleen idea tuli ihmisen ja tietokoneen integraation kautta syntyvistä mahdollisuuksista.

"Go Back"-kappaleessa esiintynyt "The All-Seeing Eye" on suora viittaus Pohjois-Korean diktatuurin ja uskonnon yhdistelmään. Lapset kasvavat täysin tyytyväisinä omaan tilanteeseensa, hoilaten ylistyslauluja, osaamatta ajatella että asiat voisivat olla paremmin toisaalla. Ironisesti tämä kappale on harmonialtaan duurivetoisimpia koko albumilla, mutta lopun Venetian Snares-tyyppinen outro vie kappaleen takaisin scifi-maailmaan. Lopulliseen sovitukseen olisi pyrkimyksenä saada esiintymään lapsikuoro.

"Ghost Notes" on albumin henkilökohtaisimpia kappaleita. Se kertoo pitkittyneestä eroprosessista, jota siivittää irtipäästämisen ja tuntemattoman pelko. Ajatus että ihminen on kokonainen vain ollessaan toisen ihmisen kanssa, on mielestäni naivi, mutta toisaalta robottimaisen inhimillinen. Päähenkilön on vaikea päästä irti vahvoista muistoista ja jatkaa elämässä eteenpäin. Hän on luonut tekoälyn kaltaiseksi mutta luomuksen ja luojaan valta-asetelma on hämärtynyt eikä hän enää tiedä kuka kontrolloi ketä. Yhtäläillä tarinan voi nähdä koko ihmiskunnan kannalta, joka on tuhonnut maapallon, ja joutuu siksi etsimään uuden kodin vastahakoisesti toisaalta.

Muutamalla kappaleella levyllä ei ole ollenkaan varsinaista laulua, vaan tarinaa kuljetetaan runonlausunnan kaltaisella puheella. Tämä on haastava työtapa, jota olen jalostanut vuosien varrella. "The Orbserver" kertoo alienista, joka on lähetetty havainnoimaan ihmisten selviytymistä maapallolla, joka on ottanut uusia askeleita virtuaalitodellisuutta kohti. Kappaleen lopussa alien turhautuu ihmiskuntaan ja anelee taukoa tehtävästään. "His Story" liikkuu dystooppisissa maisemissa, joissa sotilaat vartioivat satama-alueita ja autojen hautausmaita. Maisema on täynnä rautateitä, jotka kaikki johtavat identtisen näköisiin lokatiioihin.

4.3 Tematiikan vahvistaminen soundimaailman avulla

En joutunut muuttamaan juurikaan soundimaailmaani levyä varten. Musiikissani on ollut vahvoja 80-lukulaisia, ja elektronisia vaikutteita jo pitkään ja ne sopivat albumin teemaan retrofuturistisella tavalla. Olin tutkinut syntetisaattorien käyttöä jo kuluneen vuosikymmenen ajan. Eniten jouduin miettimään, miten tekisin soundeista vieläkin omaperäisempiä ja poikkeavampia. Käytin Abletonin simple-riä sekä enenevässä määrin autofilttereitä, joilla soundia sai manipuloitua entistäkin enemmän. Saatoin luoda alustavan soundin MIDI-nuoteiksi Abletonissa käyttäen omia sampleja, ja sen jälkeen ajaa samat nuotit Reasonin syntikoiden läpi, luoden niille automaatioita. Nauhoittaa ne edelleen takaisin Abletoniin, jossa vielä panoroin, autofiltteröin ja ekvalisoin soundin vielä kertaalleen.

Reasonin Subtractor-syntetisaattori.

4.4 Tulevaisuuden laulusoundi

Vaikka tämän päivän listapopissa laulut ovat lähes poikkeuksetta ”autotunetettu” (Hadhazy, 2010), koen, että tulevaisuudessa trendi voi edelleen kääntyä yhtä lailla toisinpäin. Robottimainen ”tunetus” voisi sopia hyvin albumille kautta linjan,

mutta nautin oletuksien rikkomisesta siinä määrin, että luulen että pidän lopullisenkin laulusoundin melko rosoisena ja inhimillisenä, korostaen kontrastia muuhun soundimaailmaan. Jopa vintage-mikrofonien käyttö voisi maustaa lopputulosta omaperäiseen suuntaan.

Demoissa pidin normaalin laulusoundin, kaikuja ja delayta lukuunottamatta melko ”kuivana”, niin että sanoista saisi mahdollisimman hyvin selvää tässä vaiheessa kun kappaleet vielä jatkavat kehitystään. Laulusoundin kehittelyyn palataan siinä vaiheessa, kun kappaleet siirtyvät bändin käsittelystä lopulliseen äänitysprosessiin. Ylipäätään koen kappaleet omina organismeinaan, mikä tarkoittaa että en halua, että niiden kehityskaari pysähtyy studioversioon, vaan soundit ja sovitukset ovat jatkuvassa muutoksessa varsinkin livetilanteissa. Siinä mielessä kappaleiden kehitysprosessi muistuttaakin hieman lastenkasvusta.

Joissakin kappaleissa esiintyy puhujahahmo, joka havainnoi maisemia ja olosuhteita, joissa 2100-luvun ihmiset elävät. Näissä kappaleissa päädyin kokeilemaan laulun korkeuden digitaalista muokkausta (pitch shifting) ja vocoderia saavuttaakseni alien-äänen.

4.5 Fiktiivisyys

Vaikka osa kappaleista sisältääkin aikamme ilmiöiden kuvailua, koin futurologisen aspekti hedelmälliseksi aspektiksi juuri siltä kannalta, että se antoi mahdollisuuden ottaa kantaa yhteiskunnallisesti osoittelematta ketään sormella. Spekulointia ei voi kieltää.

5. Teknologia ja rakennusaineet

Tässä luvussa käsitellään demojen tekemisen rakenteellisia, musiikkiteknologisia ja teoreettisia ratkaisuja, sekä teknologian vaikutusta albumin syntyyn ja sen soundeihin.

5.1 Rakenteelliset ratkaisut

Olin pitkään musiikkia tehdessä haaveillut japanilaisen popin kaltaisesta sillisla-
laatissa, jossa soinnut, osat ja jopa tyyllilajit vaihtuvat tiuhaan tahtiin, mutta en
mielestäni tätäkään albumia tehdessä päässyt kovin pitkälle perinteisestä län-
simaisesta pop-rakenteesta. Sen sijaan koitin olla toistamatta liikaa elementtejä
kappaleissa. Alati muuttuvat sovitukset ja taustat ovat enemmän kokeellisessa
elektronisessa musiikissa käytetty kollaasimainen tehokeino, kun taas nyky-
pissa kuulemme yleensä kappaleiden osat täysin identtisinä. Yritin tietoisesti
välttää liiallista toistoa. Vaikka sama osa toistuisi lyriikoiden muodossa, koitin
tuoda sen joka kerta esiin uudella tavalla. Toisaalta usein minulla saattaa olla
periaatteessa sama sointukierto läpi koko biisin rakenteen, mutta siinä ovat
osatekijät kuten instrumentit, sovitukset tai tekstuurit muuttuvat, ja saavat sen
kuulostamaan erilaiselta. Tämä toimintatapa on paljon velkaa Ableton Liven di-
gitaalisampleri tyylliselle näkymälle (session view), jossa kappaleiden eri osia ja
looppeja voi toistaa haluamassaan järjestyksessä niin kauan kuin haluaa. Tä-
män tyyppinen sovitusten tekeminen muistuttaa ikäänkuin virtuaalisen livebän-
din jammailua.

Ableton Liven session view.

5.2 Harmonia

Käytän kappaleissa yleensä maksimissaan 5-äänisiä harmonisia ratkaisuja, koska sitä laajemmat satsit varsinkin syntetisaattorisoundeilla soitettaessa saattavat lyödä äänikuvan tukkoon. Modaaliset lainasoinnut ja 7+9 tyyppiset soinnut ovat esiintyneet musiikissani jo pidemmän aikaa, joten musiikissani ei liikuta kaikkein perinteisimmässä pop-maailmassa. Käytän mielummin enemmän mollisointuja kuin duurisointuja, koska näillä useilla peräkkäin soivilla mollisoinnuilla voi saavuttaa mystisen, pahaenteisen tunnelman. Joissain tapauksissa käytän vain sus9-tai sus4-sointuja erilaisilla bassoäänillä. Tällä metodilla pyrin välttämään duuri-molli tonaliteetin liiallista korostamista. Silloin soinnuissa ei ole ollekaan perusäänien terssiä. Annan sen sijaan enemmän tilaa kvinteille ja nooneille. Kun ajattelen tulevaisuuden musiikkia, kuulen minimalistista mutta rikasta harmoniaa, jossa jokaisen sävelen välinen suhde on tiedostettu valinta. Jazzahavat soinnut eivät ole kiellettyjä, mutta niitä käytetään harkiten.

5.3 Melodiat

Tällä albumilla yritin tietoisesti kiinnittää enemmän huomiota melodioihin, koska halusin mukaan pop-sensibiliteettiä. Olin pitkään ylenkatsonut melodioita musikiillisina viestinviejinä ja lähinnä pyrkinyt laulamaan sanoitukseni tyydyttävillä melodioilla nauhalle. Olen äärimmäisen tarkka biisin sanoista ja ne merkitsevät itselleni enemmän kuin melodia. Tästä syystä en yleensä luo melodioihin sanoja vaan laulan niistä melodioita. Nykyään sanat ja melodia syntyvät pitkälti samanaikaisesti ja molemmat vaikuttavat toisiinsa symbioosissa. Olen tehnyt muille artisteille valmiisiin melodioihin sanoja ja huomannut että ne karsivat ison määrän sanoituksellisia vaihtoehtoja pois ennenaikaisesti. Toisaalta joskus poistamalla ylimääräisiä sanoja lauseista saattaa yksinkertaisistakin sanoituksista saada mielenkiintoisia. Samaan tapaan kuin tietokoneiden algoritmi osaa poimia tekstistä ja puheesta avainsanat, ei Ihminenkaan lopulta tarvitse täydellisiä lauseita sanoman ymmärtämiseen. Virheitä ei siis tietyllä tavalla ole olemassa kunhan seisoo täysin sanojensa takana ja luo itse niille merkityksen.

5.4 Orgaaninen vs. elektroninen groove

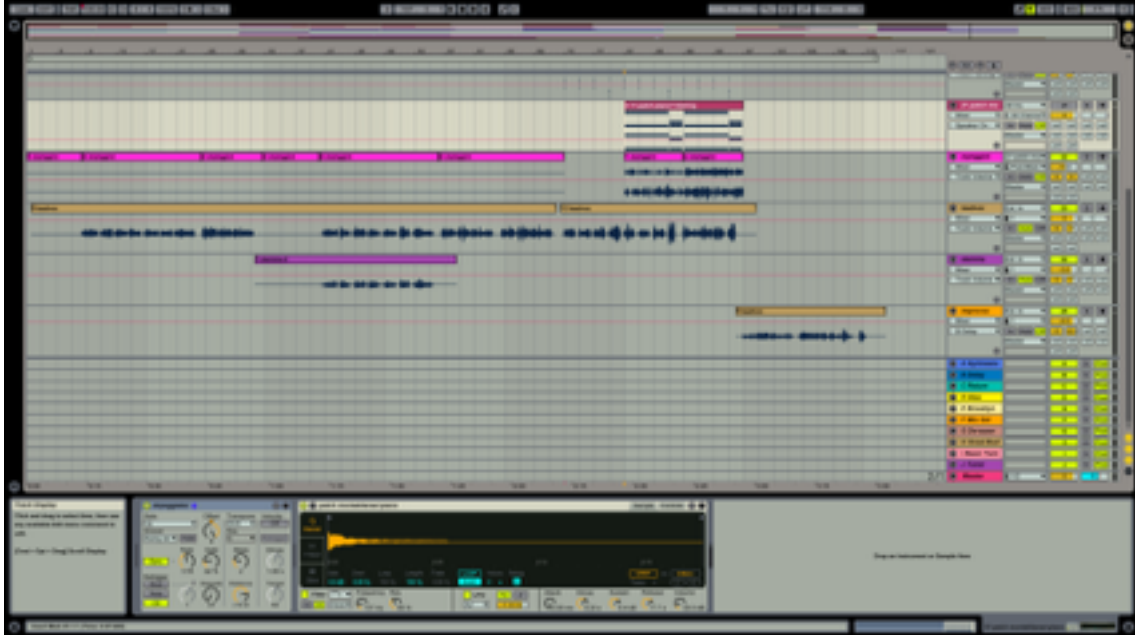
Elektronisessa tuotantotavassa on helppo laittaa elementit tarkkaan gridiin eli kvantisoida soitettut raidat (olivat ne sitten audio- tai midipohjaisia) mutta lopputuloksena on usein rytmisesti yksiulotteinen äänimaisema. Tähän voi vaikuttaa kuitenkin erilaisilla groove presetillä, jotka aksentoivat soitettuja rytmejä monipuolisempaan suuntaan. Abletonissa niitä voi hallinnoida prosentuaalisesti, kontrolloimalla esimerkiksi satunnaisuuden ja kvantisoinnin määrää. Toisena vaihtoehtona on liikutella käsin kutakin rytmiraitaa millisekuntejen tarkkuudella, luonnollisemman grooven saavuttamiseksi. Nämä ominaisuudet ovat tärkeässä osassa demonstroidessa kappaleen groovea esimerkiksi liverumpalin soitettavaksi.

Elektronisesti toteutettujen 'luonnollisten' groovejen toteuttamiseen joutuu käyttämään enemmän aikaa. Lisäksi jos soittaa liveraitoja siihen päälle, rytmien pitää olla pitkälti lukittuja, ettei rytmien kudos ala kuulostaa liian hektiseltä tai nykyivältä. On myös mielenkiintoista jakaa rytmisiä elementtejä esimerkiksi liverumpalin, perkussoiden ja koneperkussoiden kesken. Lopputulosta on vaikea ennustaa kokeilematta ja musiikissa säilyy kokeellinen henki.

5-vuotta sitten olin musiikintekemisessä vaiheessa, jossa työskentelin mieluiten yksin saavuttaakseni haluamani äänimaiseman ja lopputuloksen. Ajan saatossa olen huomannut kuitenkin nauttivani yhä enemmän muiden kanssa työskentelystä ja niin tyydyttävämpiä lopputuloksia. Livebändin osuus on kasvanut pikkuhiljaa myös äänitetyssäkin tuotannossa. Ehkä teknologia ei sittenkään syrjäytä ihmisiä musiikin tuotannossa.

5.5 Laitteisto

Ableton Live Standard 9, Propellerhead Reason 9, M-audio Fast Track Ultra 8R-äänikortti, Ableton Push-midikontrolleri, Akai MPK249 midikoskettimisto, Fender Jazz Bass, Fender Stratocaster, Vintagen teräskielinen akustinen kitara, samplatut instrumentit.

Abletonin arrangement view, jossa voi tarkkailla koko sovituksen raitoja ja aallonmuotoja.

5.6 Samplet

Käytin demoissa lähinnä omia samplejä, jotta saisin luotua mahdollisimman omaperäisiä ja futuristisia soundeja, joita ei tulisi niin usein vastaan radiota kuunnellessa. Usein samplet olivat itsenauhoittamia pätkiä akustisista soittimista kuten kirkkouruista, 12-kielisestä kitarasta, haitarista, pianosta joita sitten syntetisoin Abletonin simplerillä. Nauhoitin myös näistä samplatuista soittimista layereita, joissa oli useaa soundia päällekkäin, jolloin lopputuloksena oli paksumpi soundi.

Abletonin Simplr, yksinkertainen digitaalisampleri. Kuvassa näkyvässä samplessa on päällekkäin 12-kielinen kitara, huilu, haitari sekä kirkkourut.

6. Teknologia ja Internet

Kappale käsittelee internetin ja teknologian vaikutusta albumin sanoitus- ja sävellysprosessiin.

6.1 Internetin vaikutus

Internetin merkitystä tämänkin albumin synnyssä ei voi lainkaan vähätellä. Nettipilvet, kuten Google Drive ja Dropbox ovat tärkeässä osassa kappaleiden kehitysprosessia kun jaan tiedostoja muiden muusikoiden tai yhteistyökumppanien kanssa, kehitellen niitä vähitellen eteenpäin. On kätevää, kun kaikki työstettävät kappaleet ovat samassa paikassa, ja kuka tahansa voi kuunnella niitä linkin kautta. Tällä tavalla on mahdollista työskennellä etänä, asui yhteistyökumppani missäpäin maailmaa tahansa.

6.2 "Online"-sanoittaminen

Sanoittaminen englanniksi tällä tasolla ei välttämättä olisi mahdollista ilman net-tisanakirjoja sekä mahdollisuutta tarkistaa käyttämäsi kielikuvan tai idiomien kaikki mahdolliset konnotaatiot. Lähes kaikkien sanojen ääntämiseen löytyy netistä ohjeita ja esimerkkejä. Sanakirjat auttavat sopivien sanojen löytämisessä silloin kun etsii melodian säveliin sopivaa vaihtoehtoa. Riimisanakirjoja (Rhyme dictionary) en ole käyttänyt pitkään aikaan, koska se saattaa tehdä sanoittamisesta jopa liian konemaista. Sen sijaan lausun sanoituksia ääneen, yrittäen saada sanoista ja riimeistä vähemmän ennalta-arvattavia ja foneettisesti sulavan kuuloisia. Jos teen kappaletta akustisen kanssa metsässä ilman internetiä, on sanoittaminenkin pelkistetympää: en pysty tarkistamaan sanojen konnootaa-

tiota kuin muistikuvani perusteella, ja täytyy pelata tuurilla tai käyttää vain varmoja sanavalintoja. Usein sanoitusprosessi onkin kaikista haastavin, mielenkiintoisin ja aikaavievin vaihe musiikintekoprosessissa, mutta toisaalta uudelleenkirjoittaminen ja parantelu palkitsee. Tätä albumia työstin lähes poikkeuksetta tietokoneella, joten työskentely sopi teemaan.

Idiomi tai sen mukailu saattaa olla jopa koko kappaleen lähtökohta. Levyllä on sen nimen lisäksi muitakin populaarikulttuuriviittauksia. ”Cyber Thumb” on viittaus Rolling Stonesin ”Under My Thumb”-kappaleeseen. Käytin siis vanhaa idiomia uudessa yhteydessä.

6.3 Sosiaalinen media

Sosiaalinen media on nykyaikaisen yhteydenpidon oleellisin väline. Välillä sen luoma informaatiotulva voi johtaa aukkoihin kommunikaatiossa. Kaikkiin viesteihin tuntuu mahdottomalta vastata ja informaatiota on liikaa. Tämä näkökulma on ehdottomasti vaikuttanut lyriikoiden ajatusprosessiin. Ajatus rinnakkaistodellisuudesta, joka on lähes yhtä merkittävä kuin fyysinen maailma, tai suorassa yhteydessä sen kanssa, on yhtä aikaa kiehtova ja pelottava.

7. Visioita demojen jälkeen

Kappale käsittelee demojen tekemisen aikana syntyneitä ideoita albumin jatko-työstöstä ja julkaisusta.

7.1 Livebändin työ alkaa

Albumin työstämisen seuraavassa vaiheessa livebändini ottaa 10 mielestäni parasta kappaletta kuunteluun, ja treenaamme näitä kappaleita 2018 tapahtuvaa äänitystä varten. Mietimme yhdessä, miten osan tuotannosta saisi toteutettua perinteisin bändi-instrumentein. Etenkin rumpusoundit tuottavat usein haasteita, ja saatamme tarvita myöhempiä liveversioita varten uutta laitteistoa.

7.2 Audiovisuaalisuus

Demojen tekemisen aikana sikisi myös visuaalisia ideoita. Virtuaalitodellisuuden hyödyntäminen tällaisessa tematiikassa olisi enemmän kuin osuvaa. Siinä suurena edelläkävijänä voidaan pitää muutenkin isoa vaikuttajaani, Björkiä. Jossain vaiheessa haluaisin toteuttaa albumiin pohjautuvan, virtuaalitodellisuutta hyödyntävän elokuvan. Myös albumin myöhemmissä live-esityksissä olisi hienoa käyttää laajennettua- tai virtuaalitodellisuutta. Tämä olisi mielestäni oiva vaihtoehto musiikkivideoille tai toisaalta raikas lähestymistapa niiden tekemiseen. Sen voi myös nähdä jo nyt käytössämme olevien livevisuaalien seuraavana tasona.

7.3 Julkaisuformaatti

Haaveilen tämän albumin kohdalla 70-luvun progebändien ilmentämästä yksityiskohtaisesta kansitaiteesta ja siten ideaali julkaisuformaatti musiikille olisi vinyyli. Se muistuttaa enemmän taideteosta kuin digijulkaisu, CD tai kasetti. Toisaalta olisi mielenkiintoista julkaista albumin kappaleet yksi kerrallaan digijulkaisuna, jolloin ne muistuttaisivat formaatiltaan enemmän tv-sarjaa.

8. Lopputulos ja pohdinta

Onnistuin omasta mielestäni demojen tekoprosessissa tyydyttävästi. Soundillisesti ja tuotannollisesti pääsin uusille osa-alueille, ja sanoitukset viestittävät kiinnostavasti niitä tunnetiloja, joihin olin pyrkinyt. Sanoitusten, melodian, harmonian, dynamiikan, kontrastien sekä soundien ja rakenteiden vaihtelevuus on omasta mielestäni avainelementti mielenkiintoisen ja kokeellisen pop-musiikin luomisessa. Tällä tavalla musiikki pysyy kiinnostavana, eikä liika toisto pääse ärsyttämään. Itse koen olevani parhaimmillani silloin, kun voin keskittyä lyriikoiden työstämiseen, ja tästä syystä demojen lopullinen tuotanto tuntui jäävän hieman keskeneräiseksi. Lyriikoiden yksityiskohtien korostaminen musiikillisin tehokeinoin on usein viimeisiä asioita, joihin tuotannossa ryhdytään. Tässä vai-

heessa se puoli jäi vielä hieman taka-alalle. Hyvän tasapainon voi usein saavuttaa ennemminkin vähentämällä, kuin lisäämällä elementtejä kappaleessa. Siinä mielessä kappaleiden minimalistisimmat kohdat olivat itselleni suurimpia musiikillisia läpimurtoja. Huomaan, että kun päässäni on ajatus siitä, että sovitukset eivät kuitenkaan ole lopullisia, keskityn lopulta aina enemmän sanoituksen hioamiseen, kuin tuotannon viimeistelyyn. Sanoitus jääkin usein pieniä muutoksia lukuunottamatta hyvin lähemmäs demovaihetta, kun taas tuotanto saattaa muuttua radikaalistikin, kun kappaleesta kokeillaan useita erilaisia versioita."2morrow Visions" ei varmastikaan ole viimeinen konseptialbumi, jonka parissa tulen työskentelemään, vaan pikemminkin alku isommalle teemalle, joka tulee syventymään vuosien saatossa.

Lähteet:

Byrne, David. How Music Works (2012). 166.

Flores, Joey, 2014. 5 of the Greatest Concept Albums in Progressive Rock.

http://blog.earbits.com/online_radio/5-of-the-greatest-concept-albums-in-progressive-rock/

Hadhazy, Adam, 2010. What's Auto-Tune and How Does It Work?

<https://www.livescience.com/11046-auto-tune-work.html>

Schonfeld, Zack, 2017

<http://www.newsweek.com/beatles-sgt-peppers-lonely-hearts-club-band-first-concept-album-616359>

Shilton, Nick, 2016

<http://teamrock.com/feature/2016-07-20/the-10-essential-70s-prog-rock-albums>

Sherbourne, Simon 2009.

<https://www.soundonsound.com/techniques/running-reason-and-ableton-live-together>

Spencer, Neil, 2001.

<https://www.theguardian.com/theobserver/2001/apr/29/features.review107>

Liitteet

'2morrow Visions'-albumin demot (10kpl) ja lyriikat (10kpl).

Tekijänoikeussyistä en julkaise keskeneräisiä kappaleita ja lyriikoita Theseuksessa.